

Site İçerisinde Kaçak Olarak Yapılan Fosseptik ve Atık Su Arıtma Tesisi

Bu Karar, sitenin ortak alanı içerisinde usulsüzlük yapılarak alınan ruhsat ile kaçak fosseptik ve atık su arıtma tesisi ile ilgili başvuru hakkındadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 36311982-101.07.04-E.18951

BAŞVURU NO : 2018/7693

KARAR TARİHİ :14/11/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :

BAŞVURUYA KONU İDARE : 1-Bodrum Belediye Başkanlığı
2-Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU : Sitesinin ortak alanı içindeki fosseptik ve arıtma tesisinin,usulsüz çizilmiş tesisat projesine göre kaçak olarak yapıldığı iddiası hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ : 7.6.2018

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Şikayetçi tarafından Kurumumuza verilen dilekçede özetle; Bodrum, Akyarlar Köyü, ... parsel no.lu taşınmaz üzerindeki ... Sitesinin ortak alanı içinde fosseptik ve arıtma tesisinin, usulsüz çizilmiş tesisat projesine göre ve kaçak olarak yapıldığını, şikayet konusu hakkında yapmış olduğu başvuruya istinaden Bodrum Belediye Başkanlığı'nca tarafına gönderilen cevabi yazıda 'Belediyemizce yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı' yönündeki açıklamaya, 16/08/2017 tarihli dilekçesiyle yaptığı itiraza 2 ayı geçen zaman içinde cevap verilmediğini,

1.1. İtiraz gerekçesinin; fosseptik çukuru onaylı, 95/137 sayılı ruhsat eki tesisat projesinde usulsüzlük yapılarak alınan ruhsat ile kaçak fosseptik ve atık su arıtma tesisi yapıldığını, mimari vaziyet planı ile bire bir aynı olması gereken tesisat projesinde, bina-zemin açılarının değiştirildiğini ve projelerin uyumsuz olduğunu bildiren (Şikayetçinin 07/09/2012 tarihli e-postasına, Turgutreis Belediyesi tarafından 27/09/2012 tarihinde e-posta yoluyla verilen cevap) belge ile fosseptik çukurunun usulsüz projeden farklı yerde ve büyük yapıldığının ispatı olan 'arıtma alımı' nın (2912/37 Arıtma Alımı) ve dilekçe ekinde yer alan fotoğrafların, fosseptik çukuru ve arıtma tesisinin imar mevzuatına aykırı yapıldığını gösteren belgeler olduğunu,

1.2. 2006 yılında kaçak yapılan fosseptik ve üstündeki arıtma tesisine yıllardır yıkım kararı vermeyen mülga Turgutreis Belediyesi'nin, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 26.11.2009 tarihli yazıyı dikkate alarak 15.12.2009 tarihli Encümen Kararı ile yıkım kararı vermek zorunda kaldığını, Encümen Kararının, 21.05.2010 tarih ve 1026 sayılı tebligatından 17 ay sonra, yıkım kararına yapılan usulsüz itirazı kabul eden Belediyenin, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 inci maddesi hükmünce verilen arıtma tesisi yıkım kararını iptal etmek için, arıtmanın 'kaldırılabilir ve sökülebilir paket arıtma olduğunu' ileri sürdüğünü, İmar Kanununun 5 inci maddesinde sabit ve hareketli her tesisin yapı olduğu ve bütün yapıların ruhsata tabi olduğunu bildiren 21 inci maddesi bilindiği halde, 'paket arıtma ruhsata tabi değildir' gerekçesinin sürdürüldüğünü,

1.3. 2006 yılında kaçak yapılan arıtmaya, 2008 yılında Çevre Yönetimi İl Müdürlüğünden alınan, 2005/5 sayılı genelge hükmünce, arıtmanın imarına bakılmadan verilen kapasite ve işletme projesi onayı olan belge ile bu onayın yapı ruhsatı yerine kullanılamayacağını bildiren belgeler incelendiğinde; yapı ruhsatı olmayan belgeye yapılan atıfla Encümen Kararının iptal edilmiş olduğunu, mülga Turgutreis Belediyesi'nin, 01.12.2011 tarih ve 2011/513 sayılı aldığı kararın imar suçu olduğunu ve usulsüz alınmış Encümen İptal Kararına, Bodrum Belediyesi'nce 'Belediyemizce yapılacak bir şey yoktur' şeklindeki

02.08.2017 tarihli cevabi yazısını kabul etmediğini **ifade ve iddia ederek**, mağduriyetinin giderilmesi **talebiyle Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.**

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun 22.06.2018 tarih E. ... sayılı bilgi-belge isteme yazısına istinaden:

2.1. Bodrum Belediye Başkanlığı’ndan alınan 31/07/2018 tarih ve ... sayılı yazıda özetle; “

Şikayete konu İlçemiz, Akyarlar Köyü, parsel nolu taşınmaz üzerinde kurulu Sitesi olarak isimlendirilen site yönetimi tarafından ruhsatsız kaçak olarak yapıldığı iddia edilen arıtma tesisinin, mülga Turgutreis Belediyesince 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 32. mad. istinaden mühürlendiği, sonrasında Belediye Encümenince yıkım kararının alındığı, ancak söz konusu paket arıtma tesisinin sökülebilir kaldırılabilir bir arıtma ünitesi olduğu, adı geçen arıtma tesisinin Muğla Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü’nün 03.01.2008 tarih ve 07-28 sayılı yazısından da anlaşılabileceği üzere 2005/5 Sayılı Genelge hükümleri kapsamında onaylı olduğu, bundan dolayı da mülga Turgutreis Belediyesince yapılan işlemlerin ve alınan yıkım kararının 15.12.2009 tarih ve sayılı Belediye Encümen kararı ile iptal edildiği anlaşılmıştır.

2.1.1. Belirtilen alanda teknik ekiplerimizce yapılan tespitlerde ise, ekli resimlerde de görüleceği üzere, söz konusu arıtma tesisinin sökülüp takılabilir paket arıtma tesisi olduğu görülmüştür. Ancak, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve 27 İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 30 Mart 2014 tarihinde Muğla İlimiz Büyükşehir Belediyesi olmuş ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. mad. (r) bendinde de: “Su ve Kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek, derelerin ıslahını yapmak, kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen sulan pazarlamak” hükümlerine göre alt yapı tesisleri ile ilgili her türlü yetki Büyükşehir Belediyesine verilmiştir. Bu nedenle konunun gereği için Büyükşehir Belediyesine 02.08.2017 tarih ve ... sayılı yazımız gönderilmiştir.

2.1.2. Aynı zamanda, yukarıda bahsi geçen hususlar hakkında Kurumunuza bir sureti ekte bulunan 26.02.2018 tarih ve ... sayılı yazımız ile bilgi verilmiş olup, söz konusu yazımıza ilave mülga Turgutreis Belediyesi tarafından yapılmış olan arşivimizdeki tüm belgelerin onaylı birer suret) konunun değerlendirilmesine esas yazımız ekinde

gönderilmektedir.” **açıklamalarına yer verilmiştir.**

2.2. Muğla Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nden alınan 12.07.2018 tarih ve sayılı yazıda özetle; “... Sitesine ait, atıksu arıtma tesisinin proje onayı, Çevre İzni Belgesi ve ekleri, ÇED görüş yazısı, atıksu arıtma tesisine ait kimlik belgesi yazımız ekinde sunulmaktadır.” **açıklamasına yer verilmiştir.**

2.3. Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı’ndan alınan 14/08/2018 tarih ve ... sayılı yazıda özetle: “ 16.03.2018 tarihli vesayılı yazınızda belirtilen konuya yazımız ekinde tarafınıza sunulan 20.04.2018 tarihli ve / ... sayılı yazımız ile daha önce cevap verilmiş olup, yazımızda da belirtildiği üzere konunun İdaremizin yetki ve sorumluluğu kapsamında olmayıp imar mevzuatı ile alakalı olmasından dolayı, bahse konu durumun ilgili kurumlarca değerlendirilmesi gerekmekte birlikte İdaremizce yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.” **açıklamasına yer verilmiştir.**

2.3.1. Şikayet konusu hakkında Kurumumuzun 16.03.2018 tarihli ve ... sayılı bilgi-belge isteme yazısına cevaben Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı’ndan alınan 20.04.2018 tarihli ve ... sayılı yazıda özetle; “ ... İdaremizce yapılan inceleme neticesinde: paket atıksu arıtma tesisi için proje onayının ilgili yüklenici firma vasıtası ile 2005/5 sayılı genelge kararı ile uygun görüş verildiği, ancak proje onayı verilmesinin yapı ruhsat izni verilmesi anlamı taşımayacağı bu nedenle mimari proje ve vaziyet planının değiştirilmesi gerektiği ve yapı ruhsatının tekrar alınması kanaatine varılmıştır. Eğer yapı ruhsatı izni, ilgili Belediyeden (Bodrum Belediyesi) alınamadığı takdirde arıtma tesisi ile ilgili iş ve işlemler, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerince yine ilgili Belediye tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

2.3.2. İlimiz Bodrum İlçesi. Akyarlar Köyü parsel nolu taşınmaz üzerinde bulunan Sitesinin bulunduğu bölgede kanalizasyon şebeke hattı bulunmamakta olup, Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği’nin 23 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (a) bendinde “Kanalizasyon şebekesi bulunmayan veya kanalizasyon şebekesi projelendirilip yapımı programa alınmamış bölgelerde alıcı ortama deşarj yapan tüm evsel ve endüstriyel atıksu kaynakları Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ildeki hükümler doğrultusunda gerekli önlemleri almak sızdırmaz fosseptik yapmak ve atıksu arıtma tesisleri kurmakla yükümlüdür.” denilmektedir.

2.3.3. Ayrıca 31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinin 51'inci maddesinde “Alıcı ortama her türlü atıksu deşarj denetiminde Çevre Kanunu ve Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca Bakanlık yetkilidir. Bu

yetki taşrada İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince kullanılır.” denilmektedir.

2.3.4. Bu doğrultuda: İlimiz Bodrum İlçesi Akyarlar Köyü ... parsel nolu taşınmaz üzerindeki ... Sitesinin ortak alanı içerisinde bulunan paket atıksu arıtma tesisinin proje onayı, çevre izni ve denetimi ile ilgili her türlü hüküm ve tasarruf Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkisindedir.

2.3.5. Bu nedenle şikâyet konu arıtma tesisi ile ilgili İdaremizce yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.” **açıklamalarına yer verilmiştir.**

3. Şikayet konusu hakkında Kurumumuzun bilgi-belge isteme yazılarına ilgili idarelerden alınan cevabi yazılarda yer verilen hususlar ile birlikte şikayet konusu ve buna bağlı talep hakkında idari ve hukuki mütalaa talepli 28/09/2018 tarih ve ... sayılı Kurumumuz yazısına cevaben Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan alınan 23/10/2018 tarihli ve ... sayılı yazıda özetle; “ ... 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 3'üncü maddesinde, "Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz." hükmü yer almakta, 5 inci maddesinde, "yapı" karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesisler olarak tanımlanmakta, 20'nci maddesinde, yapıların imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabileceği, 21'inci maddesinde, ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılmasının da yeniden ruhsat alınmasına bağlı olduğu belirtilmektedir.

3.1. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 5'inci maddesinde yer alan tanım uyarınca inşai faaliyete konu olan ve ruhsat eki proje gerektiren bütün imalatlar, sökölür takılır olup olmadığına bakılmaksızın yapı niteliğini taşımakta olup, anılan Kanun ve ilgili Yönetmeliğinde ayrıca istisna tutulanlar hariç bütün yapılar için Kanunun 20, 21 ve 22'nci maddeleri kapsamında yapı ruhsatı alınması gerekmektedir. Dolayısıyla ilgi yazınız ekinde yer alan idare görüşlerinde ifade edildiğinin aksine şikâyet konusu fosseptik ve arıtma tesisinin kaldırılabilir ve sökülebilir olmasının yapı niteliğini ve ruhsat alınması gerekliliğini ortadan kaldırmayacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Yine her ne kadar ilgi yazı eki Bodrum Belediye Başkanlığı'nın çeşitli yazılarında söz konusu arıtma tesisinin projelerinin Muğla Valiliği'nin (İl Çevre ve Orman Müdürlüğü) 03.01.2008 tarihli ve 07-28 sayılı yazısında belirtildiği üzere 2005/5 sayılı Genelge hükümleri kapsamında onaylı olması nedeniyle mülga Turgutreis Belediye Encümenince alınan yıkım kararının iptal edildiği belirtilmekte ise de atıksu arıtma tesisinin projelerinin anılan Genelge kapsamında onaylanması 3194 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmeliği açısından

gerekli olan izinlerin (yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi vb.) alınması zorunluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

3.3. Bu kapsamda ilgi yazınız ve eklerinde yapılan inceleme neticesinde 3194 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yer alan yapı tanımı gereği, inşai faaliyete konu olması ve proje gerektirmesi nedeniyle yapı olduğu değerlendirilen **söz konusu atıksu arıtma tesisi için plan ve mevzuat kapsamında yapı ruhsatı alınması gerektiği, yapı ruhsatı alınmaması halinde ise 3194 sayılı Kanunun 32 ve 42’nci maddeleri gereğince işlem yapılması gerektiği mütalaa edilmektedir.**

3.4. Konunun yukarıdaki açıklamalarımız kapsamında öncelikle 5393 sayılı Kanun uyarınca Bodrum Belediye Başkanlığı’nca sonuçlandırılmaması halinde 5216 sayılı Kanun uyarınca Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığınca sonuçlandırılması gerekmekte birlikte 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu uyarınca Valilikler yetkili oldukları il sınırları içerisinde her türlü uygulamanın plan ve mevzuata hükümlerine uygun olmasını, olmadığı tespit edilenlerin ise uygun hale getirilmesini sağlamakla yükümlü olduğundan konuya ilişkin ilgili idarelerce herhangi bir işlem yapılmaması halinde işlemlerin 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin 67 inci maddesi hükümleri ile 28.08.2013 tarih ve 9726106.01/152 sayılı **Bakanlık Oluru kapsamında Muğla Valiliğince (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) sonuçlandırılacağı,**

3.5. Bununla birlikte 18.05.2018 tarih ve 30425 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7143 sayılı Kanunla 3194 sayılı İmar Kanununa eklenen Geçici 16’ncı madde ile birlikte imara aykırılığı bulunan yapılar için bazı muafiyetler getirildiğinden bahse konu yapının anılan madde kapsamında kalması halinde işlemlerin 06.06.2018 tarih ve 30443 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar doğrultusunda yürütülebileceği,” **açıklamalarına yer verilmiştir.**

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Anayasa’nın “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesi; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri inceler.” ,

5. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrası; “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek,

araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”,

6. 3194 sayılı İmar Kanunu’nun;

6.1. “Yapı” başlıklı 20’nci maddesinde, “Yapı: a) Kuruluş veya kişilerce kendilerine ait tapusu bulunan arazi, arsa veya parsellerde, b) Kuruluş veya kişilerce, kendisine ait tapusu bulunmamakla beraber kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş oldukları tahsis veya irtifak hakkı tesis belgeleri ile, İmar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabilir.”

6.2. “Yapı ruhsatiyesi” başlıklı 21’inci maddesinde, “ Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatiyesi alınması mecburidir. Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değışiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağılıdır. Bu durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değışmiyorsa ruhsat, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaz. ...”

6.3. “Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar” başlıklı 32 nci maddesinde, “Bu Kanun hükümlerine göre ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılar hariç; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır...Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mührün kaldırılmasını ister. Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir. Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir.”,

6.4. “İdari müeyyideler” başlıklı 42 nci maddesinde, “Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır. Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın

özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, beşyüz Türk Lirasından az olmamak üzere,.... gösterilen şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır.”

7. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun, “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14 üncü maddesinde; “Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; ... ; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır... Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.”

8. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7 nci maddesinde: “Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: a) İlçe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak. b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak. c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak. ... r) Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.”

9. 25687sayılıSuKirliliğiKontrolüYönetmeliğinin “Denetim”başlıklı 51'incimaddesinde, “Bu Yönetmelik uyarınca;

9.1. Alıcı ortama her türlü atıksu deşarj denetiminde Çevre Kanunu ve Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca Bakanlık yetkilidir. Bu yetki taşrada İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince kullanılır.

9.2. Büyükşehirlere içme ve kullanma suyu temin edilen kıta içi yüzeysel su kaynakları havzalarındaki denetim faaliyetlerinden 2560 sayılı Kanun çerçevesinde Büyükşehir Belediyeleri sorumludur.

9.3. Çevre Kanunu çerçevesinde Büyükşehir Belediyeleri haricindeki yerleşimlere içme ve kullanma suyu temin edilen su havzalarındaki denetim faaliyetlerinden İl Çevre ve Orman Müdürlüğü sorumludur.

9.4. Alıcı ortama atıksu deşarjı olan kurum, kuruluş ve işletmeler için çevre izin belgesi ile derin deniz deşarjı olan kurum, kuruluş ve işletmeler için çevre izin belgesinde belirtilen hükümlere uyulup uyulmadığının denetiminden; Ek-1 listesinde belirtilen işletmeler için Bakanlık, Ek-2 listesinde belirtilen işletmeler için il çevre ve orman müdürlüğü sorumludur.

9.5. Atıksu arıtma tesisi mevcut olan, atıksu altyapı tesisi yönetimlerine ait kanalizasyon sistemlerine her türlü atıksu deşarjı ve denetiminde ilgili atıksu altyapı tesisi yönetimleri mevzuatlarında belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yetkilidir.

9.6. Kanalizasyon sistemi arıtma tesisi ile sonuçlanmayan, İş Termin Planı uygun olan ve taahhütlerine uyan atıksu altyapı tesisi yönetimlerine ait kanalizasyon sistemlerine her türlü atıksu deşarjı ve denetiminde ilgili atıksu altyapı tesisi yönetimleri yetkilidir.

9.7. İş Termin Planını süresi içinde vermeyen veya İş Termin Planında taahhüt ettikleri işleri yerine getirmeyen atıksu altyapı yönetimlerinin kanalizasyon deşarj standartlarında Mahalli Çevre Kurulunca bu Yönetmeliğin 45 inci maddesinin (h) ve (ı) bentlerine göre kısıtlama yapılması durumunda, atıksu altyapı sisteminin kısıtlama kapsamındaki denetimi İl Çevre ve Orman Müdürlüklerince gerçekleştirilebilir.

9.8. Kanalizasyona bağlantı izni ile bağlantı kalite kontrol izni belgesinde belirtilen hükümlere uyulup uyulmadığının denetiminden atıksu altyapı tesisleri yönetimleri sorumludur.

9.9. Çevre Kanununun 15 inci maddesinde söz edilen faaliyetlerin durdurulması işlemi Bakanlıkça veya Bakanlık tarafından yetki devri yapılan kurum ve mercilerce gerçekleştirilir.”

10. Muğla Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin “Kanalizasyon şebekesinin

bulunmadığı yerlerdeki atıksu kaynaklarının uyacağı koşullar” başlıklı 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, “ (1) Kanalizasyon Şebekesinin Bulunmadığı Yerlerdeki Atıksu Kaynakları aşağıdaki kurallara uymalıdır; a) Kanalizasyon şebekesi bulunmayan veya kanalizasyon şebekesi projelendirip yapımı programa alınmamış bölgelerde alıcı ortama deşarj yapan tüm evsel ve endüstriyel atıksu kaynakları Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği’ndeki hükümler doğrultusunda gerekli önlemleri almak sızdırmaz fosseptik yapmak ve atıksu arıtma tesisleri kurmakla yükümlüdür.”

11. Çevre ve Orman Bakanlığı’nın 29.04.2005 tarih ve 2005/5 sayılı Atıksu Arıtma Tesisleri Proje Onayı Genelgesi’nde; “Bu Genelge, 08.05.2003 tarih ve 25102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine uygun olarak hazırlanan “Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği”nin Atıksu Arıtma Tesisleri Proje Onaylarına ilişkin usul ve esaslarını düzenlemek, Ülkemizdeki su kaynaklarının korunması ve ülke menfaatleri doğrultusunda sürdürülebilir kullanımının sağlanması için, istenilen düzeyde arıtma verimi sağlayacak, düşük yatırım ve işletim maliyetine sahip atıksu arıtma teknolojilerinin seçilmesini hedeflemektedir. Ayrıca faaliyet sahiplerinin verimli ve ekonomik bir arıtma tesisine sahip olmasıyla çevresel yükümlülüklerini daha özenle yerine getirmeleri sağlanırken, ülke genelinde A.A.T proje onay işlemleri konusunda da birliktelik gerçekleştirilmiş olacaktır.

11.1. Genelge hükümleri, 27 Nisan 2004 tarihinden sonra inşaatı başlamış olan atıksu arıtma tesislerini kapsamakta olup bu tarih’ten önce proje ihalesi yapılmış ancak inşaatı başlamamış olan tesisler bu Genelge hükümlerinden muaf tutulacaktır. Atıksu arıtma tesislerini bu tarihten önce kurduklarını veya inşaatına başladıklarını resmi bir belge ile ispatlayan işletmelerden atıksu arıtma tesisi (A.A.T.) proje onayı istenmeyecektir. Ancak mevcut olan atıksu arıtma tesislerinde proses revizyonuna gidecek faaliyet sahiplerinin, projelerini bu Genelge gerekliliklerine göre hazırlatarak ilgili mercilerden onay almaları gerekmektedir. Deşarj izin başvurusunda bulunan ve Genelge hükümlerinin geçerli olduğu işletmelerin A.A.T projelerinin ilgili merci tarafından onaylanmış olması gerekmektedir.” **hüküm ve açıklamaları yer almaktadır.**

IV. KAMU DENETÇİSİ Av. HÜSEYİN YÜRÜK’ÜN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

12. Kamu Denetçisi tarafından, şikayetçinin iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, başvuru konusuna ilişkin “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME ve GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden

13. Şikayet konusu özetle, Bodrum, Akyarlar Köyü, ... no.lu taşınmaz üzerindeki ... Sitesinin ortak alanı içinde fosseptik ve arıtma tesisinin, usulsüz çizilmiş tesisat projesine göre ve kaçak olarak yapıldığı iddiası hakkındadır.

14. Başvuranın, şikâyet konusu hakkında Kurumumuza **22/11/2017 tarihinde** yapmış olduğu ilk başvurusu hakkında 02/02/2018 tarih vesayılı yazımıza istinaden Bodrum Belediye Başkanlığı'ndan alınan 26/02/2018 tarih ve sayılı sayılı yazıda belirtilen '...Bu nedenle konunun gereği için Büyükşehir Belediyesine 02.08.2017 tarih ve ... sayılı yazımız gönderilmiştir. Bu sebeple, şikayete konu arıtma tesisi ile ilgili Belediyemizce yapılacak herhangi bir işlem bulunmamaktadır.' açıklamasına istinaden Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na 16/03/2018 tarih ve ... sayılı Gönderme Kararı verilmiştir.

15. Şikayetçi bu kez Kurumumuzun Gönderme Kararı'na istinaden Muğla Büyük Şehir Belediye Başkanlığı'nca tarafına verilen cevabi yazının 'gerekçeli' olmadığı iddiasıyla Kurumumuza yeniden başvuruda bulunmuştur.

16. Uyuşmazlık konusu hakkında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan alınan görüş yazısında da belirtildiği üzere; ilgili mevzuat çerçevesinde inşai faaliyete konu olan ve ruhsat eki proje gerektiren bütün imalatlar, sökölür takılır olup olmadığına bakılmaksızın yapı niteliği taşıdığı, istisna tutulanlar hariç bütün yapılar için yapı ruhsatı alınması gerektiği, şikâyet konusu fosseptik ve arıtma tesisinin kaldırılabilir ve sökülebilir olmasının yapı niteliğini ve ruhsat alınması gerekliliğini ortadan kaldırmadığı, ayrıca atıksu arıtma tesisinin projelerinin 2005/5 sayılı Genelge kapsamında onaylanmasının da ilgili mevzuat kapsamında gerekli olan izinlerin (yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi vb.) alınması zorunluluğunu ortadan kaldırmadığı, **bu nedenlerle şikayet konusu olan ve yapı olarak değerlendirilmesi gereken fosseptik ve arıtma tesisi için plan ve mevzuat kapsamında yapı ruhsatı alınması gerektiği hususu tespit edilmiştir.**

17. Belediye sınırları içinde bir yapı inşası için yapı ruhsatı alınması gerekmekte olup, söz konusu belgenin; yerleşim alanlarındaki yapılaşmanın kontrolünü ve takibini sağlama işlevi vardır. Ruhsatsız (İZİNSİZ) yapı, istisnalar haricinde, belediye veya il özel idaresinden izin alınmaksızın malik olunan arsa veya arazi üzerine yapılan yapılardır. Bu tür yapılara "kaçak yapı" denilmektedir. İzinsiz yapılar, inşaat halinde olabileceği gibi, kullanılıyor da olabilir (KALABALIK, Prof. Dr. Halil (2014). "İmar Hukuku Dersleri", Seçkin Yayıncılık, Ankara, s. 612-613). Ruhsatsız yapıların imar mevzuatına uygun hale getirilip

getirilemeyeceği, diğer deyişle ruhsatlandırılıp ruhsatlandırılmayacağı hususunda ilgili Belediyeler, mevzuatla yetkilendirilmiştir. (KDK ř. No: 2016/1119 K.Tarihi: 02/09/2016)

18. Yapı ruhsatı alınmaması halinde ise 3194 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde; yıkım yaptırımının öncelikle ruhsatsız ya da yapının ruhsat ve eklerine aykırı imalatların saptanması ile mümkün olduğu, ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapıların yıktırılmasına karar verilebilmesi için, idarece yapı mahallinde ruhsata aykırılıkları somut ve ayrıntılı olarak belirtecek şekilde ve idarenin uzman fen elemanları tarafından bu aykırılıkların ayrıntılı ve somut şekilde saptanarak veri olarak aktarılan yapı tatil tutanağının düzenlenmesinin gerektiği, gerekli tebligat işlemlerinin yapılması, yapının mühürlenmesi ve yapı sahibine yapısını ruhsata uygun hale getirmesi için süre verilmesi, bu süreler içinde yapı ruhsata uygun hale getirilmezse yapının belediyece yıkılması öngörülmektedir. Kanunun 42 nci maddesi gereğince de bu durumun varlığı halinde aynı zamanda idari para cezası uygulanacağı düzenlenmiştir.

19. Bununla birlikte, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla hazırlanan İmar Kanunu; belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapıları kapsamaktadır. Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. İstisnalar dışında ruhsat alınmadan yapıya başlanması kaçak yahut ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması durumunda 3194 sayılı Kanunun yukarıdaki paragrafta yer verilen hükümlerinin uygulanmasını gerektirecektir.

20. şikayetçinin iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; Kararın 3.4 ve 3.5 no.lu paragraflarında yer verilen Çevre ve şehircilik Bakanlığı'nın şikayet konusunun çözümüne yönelik görüşü doğrultusunda işlem tesis edilmesi gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

21. İyi yönetim ilkelerine, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiştir. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; başvuran tarafından şikayet konusu hakkında Kurumumuza yapılan başvurunun incelenmesi amacıyla ilgili idarelerden istenilen bilgi ve belgelerin makul sürede gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, bu kapsamda gerekçeli karar verme ve kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi

ilkelerine uygun hareket edildiği değerlendirilmiştir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİşKİN YASAL MEVZUAT

22. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu “Tavsiye Kararı”nın idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup, Muğla İdare Mahkemesi’ne yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre, **şİKAYETİN KABULÜNE;**

1) Çevre ve şehircilik Bakanlığı’nın şikayet konusunun çözümüne yönelik görüşü doğrultusunda mezkur yapının ruhsat durumunun değerlendirilmesi ve gereğinin ifası için BODRUM BELEDİYE BAşKANLIğI’NA TAVSİYEDE BULUNMASINA,

2) Çevre ve şehircilik Bakanlığı’nın, şikayet konusu ve buna bağlı talebin çözümüne yönelik görüşünün takibi ve ilgili idareler arasında gerekli koordinasyonun sağlanması için MUğLA VALİLİğİ’NE TAVSİYEDE BULUNMASINA,

Kararın BAşVURANA, MUğLA VALİLİğİ’NE, MUğLA BÜYÜKşEHİR BELEDİYE BAşKANLIğI’NA ve BODRUM BELEDİYE BAşKANLIğI’NA tebliğine,

6328 sayılı Kanunun 20 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, **Bodrum Belediye Başkanlığı’nca** bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

şeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA